

Палац в селі Вербень

ІСТОРІЯ

В знаній книзі про палаци, маєтки та резиденції польського дослідника Романа Афтаназія вдалось натрапити на єдину світліну палацу в селі Вербень Демидівського району Рівненської області. Як виявилось це світліна малого палацу, який знаходився поблизу великого.

До нашого часу архітектурна пам'ятка не збереглась, проте є цікаві факти про її власників та побудову. Вони можуть стати цінними при створенні майбутніх туристичних маршрутів.

Село Вербень знаходиться в мальовничій місцині над річкою Стир. Протягом кількох століть Вербень було родинним гніздом для представників шляхетської родини Сенютів-Ляховицьких.

В першій половині XIX століття власником маєтку в селі Вербень був Юзеф Сенюта (1750-1840), чернігівський військовий. Пізніше він передає Вербень у спадок своїй доньці Кароліні Сенюті, яка іде заміж за Кароля Гулевича-Воютинського гербу Новина. З того часу Вербень переходить до шляхетської родини Гулевичів. Наступним власником маєтку в селі Вербень став син Кароля та Кароліни Мирослав, який відомо, що народився у 1836 році.

Мирослав Гулевич одружився із Пауліною Трояновською. В подружжя народився син Владислав, який став наступним господарем маєтку у селі Вербень. Дружиною Владислава стала Емілія Годлевська, яка народила сина Єжи, який став останнім власником села Вербень та маєтку. Володів ним до 1939 року.

В селі існував одноповерховий палац, який був зведений у першій половині XVIII ст. Від початку він мав прямокутну форму і був невеликим за площею. В першому варіанті будівлі знаходилось десять кімнат. Проте згодом будівля стала затісною для її мешканців і було вирішено її збільшити та реконструювати. Перебудова палацу в селі Вербень відбулась у першій половині XIX століття. Ініціаторами були Гулевичі. До головної будівлі по обидва боки було додано два крила, добудова була дерев'яна, із зовні обкладена цеглою. По обидва боки було додано по чотири кімнати, що значно збільшило площу будівлі. Висоту палацу також було збільшено. По обидва боки від входу вимурували чотири пари колон. По центру був зображений родинний герб родини Гулевичів. Масивні двері до будівлі були

оббиті вузькими дощечками, які утворювали фігуру ромбу. Ручки до дверей були виконані із кованого заліза. Уся доміанта палацу в своїй формі утворювала форму підкови. Будинок був покритий гонтовим дахом. Усе було виконано в тогочасному тренді архітектури.

В XIX столітті зазнав змін й інтер'єр палацу. Серед кімнат був просторий великий салон, в якому часто відбувались святкові вечори й танці. Підлога в кімнатах була дерев'яна, лакована. У двох найбільших кімнатах, зокрема, великому салоні були великі каміни. Меблі були як привезені, так і виконані місцевими майстрами. Одним із найдорожчих предметів інтер'єру була велика горіхова канапа, яка розташована була у великому салоні. Стіни кімнат були декоровані великими портретами, із зображеннями представників родини Гулевичів та Сенютів.

Поблизу основного великого палацу в селі Вербень знаходився малий палац (на фото в заголовку, зроблено до 1939 року), прикрашений двома колонами на фасаді. Саме його світлину часів 1930-х років нам вдалось віднайти. Відомо, що великий палац занепав, і напевно був зруйнований в часи Першої світової війни, на жаль, така доля спіткала багато пам'яток тогочасної Волинської губернії. Будівлі руйнувались, розбирались, а меблі грабувались. Малий палац, або як його називали «офіцина» чи «гостина», був також прикрашений дерев'яним ганком, накритим гонтом. На території палацу знаходилась каплиця, вона була розташована на території парку, який оточував палаці. В каплиці знаходився образ Діви Марії Розарія. На жаль, не відомо, де сьогодні знаходиться згаданий образ.



Образ Діви Марії Розарія (схожий до того, що був у с. Вербень)

Палаці Гулевичів були оточені парком, який займав кілька гектарів. Вхід до будівель прикрашали розарії та квітники. З палацу був спеціальний панорамний вид на річку Стир. Автором плану парку був знаний ірландський ботанік і майстер садово-паркового мистецтва Деніс Макклер (Діонісій Міклер).



Тетяна ЯЦЕЧКО-БЛАЖЕНКО